

2014 Yılıının İkinci Çeyreğinde

Mevzuat Odaklı Olarak Ticaret Hayatında Yaşanan Gelişmeler

Özlem ARABACI*

1) Tarım Satış Kooperatifi ve Tarım Satış Kooperatifleri Birliği Örnek Ana Sözleşmelerine İntibak Usul ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Tebliğ yayımlanmıştır.

08/04/2014 tarihli, 28966 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tarım Satış Kooperatifi ve Tarım Satış Kooperatifleri Birliği Örnek Ana sözleşmelerine İntibak Usul ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Tebliğ ile tarım satış kooperatifleri ve birlikleri için yeni bir dönem başlamıştır.

Tarım satış kooperatif ve birlikleri ile 57 ilde yaklaşık 500 bin ortağa, 13 birlik ve 296 bağlı kooperatife önemli hizmetler sunulmakta olup, bu kapsamda, kooperatifleri geleceğe hazırlayan önemli düzenlemeler hayata geçirilmektedir.

Geçen yıl 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanun'da önemli değişiklikler yapılmış

olup değişikliklerin hayata geçirilmesi ve uygulamaya yön verilmesi bakımından önemli olan kooperatif ve birlik örnek ana sözleşmeleri üzerinde yürütülen çalışmalar tamamlanmıştır.

Kooperatif ve birliklerin çalışma konuları yeniden belirlenmiş ve zenginleştirilmiştir. Birlikler yeni dönemde ürün alımı, girdi-kredi temini yanında danışmanlık hizmetleri vereceklerdir. Faaliyet konusuyla ilgili lisanslı depo kurabilecekler, enerji ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik faaliyette bulunabileceklerdir.

Ortaklık paylarının devrine imkan sağlanmış, kooperatif ve birliklerin organları yeniden düzenlenerek güçlendirilmiştir. Genel kurul toplantılarına katılma hakkına sahip ortaklarda aranan şartlar yenilenmiş, birliklerin genel kurullarını teşkil eden ortak kooperatif temsilcilerinin sayısı, nitelikleri, görev süreleri, seçilme esasları yeni şartlara bağlanmıştır. Kooperatif ve birliklerin yönetimleri profesyonelleştirilmiş, birlik

genel müdürü dışındaki birlik yönetim kurulu üyelerinin en az ikisinin dört yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olması yanında bu kişilerin belirli niteliklere sahip olması zorunluluğu getirilmiştir.

Söz konusu değişikliklerle kooperatif müdürlerinin en az 4 yıllık yükseköğretim kurumlarından mezun olması zorunluluğu getirilmiş ve yönetim kurulu üyesi olmaları sağlanmıştır. Böylece yönetimde istikrarı sağlayacak kurallar getirilmeye çalışılmıştır.

Etkin olmayan denetim kurulları kaldırılarak, yeni denetim modeli getirilmiş, söz konusu yeni denetim sistemi ile kooperatif ve birliklerin daha sağlıklı denetlenerek, ortaklarına ve ilgililere daha güçlü güvence sağlaması beklenmektedir.

Ürün alımı ve değerlendirilmesi yöntemleri zenginleştirilerek kooperatif ve birliklere daha esnek çalışma olanakları getirilmiş, gayrimenkul alımı ve satımı ile gayrimenkullerin değerlendirilmesine yönelik yeni düzenlemeler getirilerek nesnel kurallar konulmuş, faaliyetlerde etkinlik ve verimliliğin artırılması amacıyla çalışma programı ile faaliyet politikası ve strateji belgelerini hazırlama zorunluluğu getirilerek stratejik bir bakış açısı kazanma imkânı sağlanmıştır.

Kooperatif ve birliklerin, piyasalarda düzenleyici rol oynayarak, üreticilerin haklarının korunması, satılan ürün kalitesinin garanti edilmesi ve daha kaliteli ürün elde etme konularında çalışılmakta olup, kooperatiflerin iş potansiyeli ile istihdama katkı sağlayan önemli kuruluşlar haline gelmesi amaçlanmaktadır.

Tarım satış kooperatifleri ve birlikleri, halen 100'ün üzerinde tesis ve işletmeleriyle ülkenin önde gelen kuruluşları arasında bulunmakta olup, bazı birlikler Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu listesinde yer almaktadır.

2) 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun yürürlüğe girmiştir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, 28/11/2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmış olup yürürlüğü ise kanunun 87 inci maddesi uyarınca 6 ay sonraya ertelenmişti. Buna göre anılan Kanun 28/05/2014 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Bu arada Kanun ile ilgili Yönetmeliklerin bir kısmı yayımlanmış, diğer kısmı ise taslak olarak ilgililerin görüşlerine sunulmuştur.

Ayrıca 6502 sayılı Kanun'un sonunda yer alan geçici 1. madde ile "Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam eder." şeklinde düzenleme yapılmış ve geçici 1. maddenin devamında 4077 sayılı Kanun zamanında kurulan hukuki işlemlere hangi Kanunun uygulanması gerektiği ve Kanunda öngörülen yönetmelikler yürürlüğe girinceye kadar, bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'a dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve diğer mevzuatın, bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanacağı hususlarında düzenleme yapılmıştır.

Yine anılan Kanun'un 86. maddesi uyarınca 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

3) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği yayımlanmıştır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği 12 Haziran 2014 tarihli, 29028 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik ile "Bakanlığın sorumluluğunda bulunan tüketici ürünlerinin piyasa gözetimi ve denetiminin usul ve esaslarını belirlemek" amaçlanmakta olup,

Söz konusu Yönetmelik, Bakanlığın sorumluluğunda bulunan tüketici ürünlerinin piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasları, alınacak önlemleri ve üretici ve dağıtıcıların yükümlülüklerini kapsamaktadır.

Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle 19/07/2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

4) Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği, Garanti Belgesi Yönetmeliği ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzları Yönetmelikleri yayımlanmıştır.

Satış Sonrası Hizmetler Yönetmeliği, Garanti Belgesi Yönetmeliği ile Tanıtma ve Kullanma Kılavuzları Yönetmelikleri 13 Haziran 2014 tarihli, 290289 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tanıtma ve Kullanma Kılavuzlarına ilişkin olarak;

Yapılan yeni düzenleme ile satıcılara, tüketicileri doğru bilgilendirmeye yönelik yükümlülükler getirilmiştir. Mevzuatta “Kullanıcı ara yüzü” tanımı yapılmıştır. Buna göre malın kullanıcı ara yüzünde (dijital ekran) yer alan bilgilerin Türkçe olması zorunluluğu getirilmiştir. Bu şekilde tüketicilerin satın aldıkları malları doğru ve daha verimli kullanmaları, dolayısıyla maksimum faydayı elde etmeleri hedeflenmiştir. ‘Emniyet kemerinizi takınız’, ‘Çocuk koltuğu kullanırken hava yastığını kapatınız’ gibi malın güvenli kullanımına ilişkin bilgilerin yabancı dilde verilmesi tüketicilerin can ve mal güvenliği için güvenlik riski oluşturmaktaydı. Bu nedenle, malın güvenli kullanımına ilişkin her bilginin, malın üzerinde de yer alması halinde, yazılı ve sesli ifadelerin Türkçe olması zorunluluğu getirilmiştir.

Garanti Belgelerine ilişkin olarak;

Garanti belgesinin tüketicinin haklarını bilmesine hizmet edecek şekilde hazırlanması amaçlanmakta olup Garanti belgelerinin Bakanlıktan onaylatılması şartı kaldırılarak bürokrasinin azaltılması yolunda önemli bir adım atılmıştır.

Üretici ve ithalatçılar garanti belgesi düzenlemeye devam edeceklerdir ancak bunu Bakanlıktan onaylatmayacaklardır. Bu belgelerde tüketicinin satın aldığı mala, üretici, ithalatçı ve satıcıya yönelik bilgiler ile tüketicinin hakları yer alacaktır. Bakanlık, bu belgenin düzenlendiğini, tüketicilere verilir verilmeyeceğini kontrol edecek, verilmemesi halinde firmalara yaptırım uygulayabilecektir.

Satış Sonrası Hizmetlere ilişkin olarak;

Yapılan düzenlemeyle, tüketicinin seçimlik haklarını kullanması kolaylaştırılmış, satın alınan malın garanti süresi içinde tamir edilmesine rağmen, tekrar arızalanması halinde tüketicinin diğer seçimlik haklarından istediğini kullanabilmesi sağlanmıştır.

Tüketicilerin satın aldığı mallarla ilgili satış sonrası servis hizmetlerine kolay bir şekilde ulaşması amaçlanmış, satış sonrası hizmetlere hızlı ve kolay bir şekilde ulaşılması için Bakanlıkça belirlenen sayıda servis istasyonu kurma ve malın kullanım ömrü süresince servis hizmeti verme zorunluluğu devam etmektedir.

6502 sayılı Kanunla ilk defa, özel servislerin de verdikleri hizmetten sorumlu olmaları düzenlenmiş, “Buna göre herhangi bir markanın yetkili servisi olmayıp, özel servis olarak hizmet veren servis istasyonlarının da verdikleri hizmetten dolayı tüketicilere karşı sorumlu olmaları yükümlülüğü getirilmiştir. Servis istasyonlarının, kendilerine teslim edilen

arızalı mallar ile ilgili olarak malın teslim alındığına dair teslim fişi, ayrıca malın onarımı tamamlanınca yapılan işlemleri ve ücretini gösteren bir de servis fişi düzenlemeleri gerekmektedir. Bu şekilde, malın onarımına ilişkin yaşanabilecek ihtilafların da önüne geçilmesi amaçlanmıştır.”

5) Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır.

Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik 17 Haziran 2014 tarihli, 29033 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tüketici ile kurulan sözleşmelerde yer alan haksız şartların tespitine ve denetlenmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen yönetmelik, tüketici ile kurulan sözleşmelerde yer alan her türlü haksız şartı kapsamaktadır.

Bu kapsamda tüketici ile kurulan sözleşmelerde yer alan bir şartın haksız şart olarak kabul edilebilmesi için, “tüketiciyle müzakere edilmeden sözleşmeye dâhil edilmesi, tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde dürüstlük kuralına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olması” unsurlarının bir arada bulunması gerektir.

Bir sözleşme şartının önceden hazırlanması ve standart sözleşmede yer alması nedeniyle tüketicinin sözleşmenin içeriğine etki edememesi durumunda, o sözleşme şartının tüketiciyle müzakere edilmediği kabul edilecek, sözleşmeyi düzenleyen, bir standart şartın münferiden müzakere edildiğini iddia ediyorsa bunu ispatla yükümlü olacaktır.

Sözleşmenin bütün olarak değerlendirilmesinden, standart sözleşme olduğu sonucuna varılırsa, bu sözleşmedeki bir şartın belirli unsurlarının veya

münferit bir hükmünün müzakere edilmiş olması, sözleşmenin kalan kısmına yönetmelik hükümlerinin uygulanmasını engellemeyecektir.

Bir sözleşme şartının haksızlığı, sözleşme konusu mal veya hizmetin niteliği, sözleşmenin kuruluşunda var olan şartlar ve sözleşmenin diğer hükümleri veya haksız şartın ilgili olduğu diğer bir sözleşmenin hükümleri de dikkate alınmak suretiyle sözleşmenin kuruluşuna göre belirlenecektir.

Sözleşme şartlarının haksızlığının takdirinde, bu şartların açık ve anlaşılır bir dille yazılmış olması kaydıyla, hem sözleşmeden doğan asli edim yükümlülükleri arasındaki hem de mal veya hizmetin piyasa değeri ile sözleşmede belirlenen fiyatı arasındaki dengeye ilişkin bir değerlendirme yapılamayacaktır.

Sözleşme şartlarının yazılı olması halinde, tüketicinin anlayabileceği açık ve anlaşılır bir dilin kullanılmış olması gerekecektir. Sözleşmede yer alan bir hükmün açık ve anlaşılır olmaması veya birden çok anlama gelmesi halinde, bu hüküm, tüketicinin lehine yorumlanacaktır.

Tüketiciyle kurulan sözleşmelerde yer alan haksız şartlar kesin olarak hükümsüz olacaktır. Ancak sözleşmenin haksız şartlar dışındaki hükümleri geçerliliğini koruyacaktır.

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, genel olarak kullanılmak üzere hazırlanmış sözleşmelerde yer alan haksız şartların, sözleşme metinlerinden çıkarılması veya kullanılmasının önlenmesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

Genel olarak kullanılmak üzere hazırlanmış tüketici sözleşmelerinde haksız şartların yer alması durumunda, bu şartların sözleşme metninden çıkarılması için sözleşmeyi düzenleyene Bakanlıkça 30 gün

süre verilecektir. Bakanlık gerekli gördüğü hallerde bu süreyi 90 güne kadar uzatabilecektir.

Haksız şart olarak tespit edilen sözleşme şartlarının, tüketiciler açısından kesin olarak hükümsüz olduğunun sözleşmeyi düzenleyen tarafından tüketicilere açık ve anlaşılır biçimde yazılı veya elektronik ortamda bildirilmesi durumunda, tespit tarihinden önce tüketicilerle kurulan ve halen geçerli olan sözleşme metinlerinden bu şartların çıkarıldığı kabul edilecektir.

Bakanlıkça verilen sürenin bitimine kadar, sözleşmeyi düzenleyen tarafından haksız şartların sözleşme metninden çıkarılmaması halinde, aykırılığın tespit edildiği her bir sözleşme için ilgili kanun uyarınca idari para cezası uygulanacaktır.

Söz konusu yönetmelikle, Tüketici Sözleşmelerindeki Haksız Şartlar Hakkında Yönetmelik de yürürlükten kaldırılmıştır.

6) Tüketici Ödülleri Yönetmeliği yayımlanmıştır.

Tüketici Ödülleri Yönetmeliği 27 Haziran 2014 tarihli, 29043 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin amacı; tüketicinin korunması ve bilinçlendirilmesi ile yasal haklarını kullanması konusunda özendirilmesi, tüketici talep ve tercihlerini dikkate alan firmaların ve tüketici hukuku veya tüketicinin korunması ile ilgili bilimsel çalışmaların teşvik edilmesi için verilecek ödüllere ilişkin usul ve esasları düzenlemek olup,

Yönetmelik, tüketici ödülleri verilmesine ilişkin esasları kapsamaktadır. Bu yönetmelik ile 15/10/2001 tarihli ve 24554 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Geleneksel Tüketici Ödülleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

7) Fiyat Etiket Yönetmeliği yayımlanmıştır.

Fiyat Etiket Yönetmeliği 28 Haziran 2014 tarihli, 29044 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin amacı; perakende olarak satışa sunulan mal ve hizmetlerin etiket, tarife ve fiyat listelerinin şekli, içeriği, kullanılması ile indirimli satışlara ilişkin usul ve esasları düzenlemek olup,

Yönetmelik, tüketicilere sunulan mal ve hizmetlere ilişkin etiket, tarife ve fiyat listelerini kapsamaktadır. Bu yönetmelik ile 13/06/2003 tarihli ve 25137 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Etiket, Tarife ve Fiyat Listeleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

8) Yüksek lisans ve doktora tezlerine destek verilecektir.

“Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı (TÜKOSEP)” kapsamında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü tarafından kooperatifçilik sektörünün önünün açılması, daha etkin ve verimli bir yapıyla sektörün geleceğe hazırlanması, ülke kooperatifçiliğinin gelişmesine katkı sağlanması, kooperatifçilik alanında akademik eserlerin sayısının artırılması amacıyla, kooperatifçilik alanında Türkçe tez hazırlamış yüksek lisans veya doktora mezunları desteklenecektir.

Başvurular 31 Mayıs 2015 tarihine kadar Kooperatifçilik Genel Müdürlüğüne şahsen veya posta yoluyla yapılabilecek olup komisyonca uygun bulunan tez çalışmaları arasından; yüksek lisans tezi sahibine 3.000 TL, doktora tezi sahibine 10.000 TL nakit para desteği verilecektir. Söz konusu desteklerden yararlanmak isteyenler, başvuru süresi, şartları ve diğer bilgilere Bakanlığımız Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü’nün “koop.gtb.gov.tr” internet adresinden ulaşabileceklerdir.